

**ZAPADNI BALKAN – IZMEĐU BROJNIH UNUTRAŠNJIH
PROBLEMA I EVROPSKIH INTEGRACIJA , 6. oktobar 2017.**

Uvodno izlaganje predsjednika

Skupštine Crne Gore Ivana Brajovića

Dame i gospodo,

Tema našeg današnjeg panela jedna je od onih o kojima redovno i rado govorim na svim mojim susretima, u Crnoj Gori i van nje. Smatram je izuzetno važnom, ako ne i sudbonosnom za budućnost naših država pojedinačno, u okviru regiona i evropskog političkog prostora. Želim da moje uvodno izlaganje bude samo osnova za kasniju diskusiju, a ja ću rado razraditi svaku od teza koju navodim.

Da bih govorio o Zapadnom Balkanu i Evropskoj uniji, krenuću od sopstvene kuće, odnosno Crne Gore, naših unutrašnjih prilika, odnosa sa susjedima i statusa u evropskim integracijama.

Sliku o Crnoj Gori svaki učesnik u političkom životu prikazaće iz ugla koji njemu ide u prilog. Da bih izbjegao taj pristup, držaću se činjenica: Prije godinu dana, održani su parlamentarni izbori, karakteristični po visokoj izlaznosti od 73,41%, zatim novitetu na ovim prostorima u vidu elektronske identifikacije birača i drugim značajno unaprijeđenim elementima izbornog procesa. Izvještaji posmatračkih misija na čelu sa OEBS/ODIHR-om su bili pozitivni, uz najmanji broj preporuka za unaprjeđenje izbornog procesa. Dešavanja nakon izbora, koja za posljedicu imaju tzv bojkot od strane opozicionih partija, ustvari su rezultat njihove nemogućnosti da sa manjinskim partijama formiraju vladajuću većinu. Trenutno, osim sporadičnih pojavljivanja, poslanici

opozicije ne učestvuju u radu skupštinskih tijela i plenumu, ali koriste sve privilegije poslaničkog statusa.

Javnost se s pravom sve više pita koliko je dosljedan onaj ko se predstavlja kao poslanik Skupštine, pri čemu ne priznaje rezultate izbora na kojima je taj poslanički status stekao. Ili izbore priznaje samo u lokalnim sredinama gdje je dobio većinu.

Opozicija takođe pokušava da stvori sliku političke krize u Crnoj Gori, koja bi bila prevaziđena ukoliko bi izbori bili ponavljani onoliko puta dok oni konačno na njima ne pobijede. Jasno je da ne postoji nikakvo pravno niti političko utemeljenje za ponavljanje izbora, a događaj na dan izbora na koji se opozicija poziva, trenutno se sudski procesuiraju.

Stvarna slika- ponavljam sa provjerljivim podacima- govori nešto drugo: Crna Gora je odoljela pokušaju miješanja stranog faktora u izborni proces i zaustavljanju evroatlantske integracije. Država je ove godine postigla jedan od ključnih vanjskopolitičkih ciljeva – 5. juna postala je 29. NATO članica. Učlanjenje u Alijansu je najčvršća i dugoročna garancija suvereniteta, teritorijalnog integriteta i bezbijednosti naše zemlje. To je, takođe, preduslov za nesmetan ekonomski razvoj, jači priliv stranih investicija i snažan zamajac našem procesu integracije u Evropsku uniju. Uvjereni smo da članstvo Crne Gore u NATO ima pozitivan efekat i da će ohrabriti reformske i integracione procese u susjednim zemljama, primarno onim koje dijele viziju integracije u evroatlantske strukture.

Kada je riječ o instituciji na čijem sam čelu, činjenice govore da Skupština Crne Gore u potpunosti izvršava svoju zakonodavnu i kontrolnu ulogu, dok poslanici takođe imaju razgranate međunarodne parlamentarne aktivnosti.

Isto tako, i druge upravljačke strukture u državi, u datim okolnostima i nizom sistemskih mjera rade na jačanju ekonomije, institucija sistema i reformskim procesima. Na nacionalnom nivou, uprkos nedostatku društvene kohezije u nekim ključnim

pitanjima, u teškim vremenima sačuvan je građanski karakter države, tradicionalno dobar multietnički i multivjerski sklad. To su, pored antifašizma, neke od najvećih vrijednosti koje baštini savremena Crna Gora. Isto tako, podsjećam da je teritorija sačuvana od ratnih sukoba, a mala Crna Gora je bila utočište tolikom broju izbjeglica da su u jednom trenutku činile gotovo 20% stanovništva države.

Svaka od država Zapadnog Balkana, uključujući Crnu Goru, suočava se sa unutrašnjim i vanjskopolitičkim izazovima. Kada je riječ o odnosima Crne Gore sa najbližim okruženjem, sa ponosom mogu reći da smo prepoznati kao država koja njeguje i promovira dobrosusjedske odnose, a sva sporna pitanja rješava dijalogom.

Svojom jasnom vanjskopolitičkom orijentacijom i regionalnom saradnjom visoko na listi prioriteta, kroz učešće u regionalnim organizacijama i inicijativama, nedvosmisleno pokazujemo posvećenost izgradnji stabilnijeg i bezbjednijeg regiona.

Dok svaka od država ima svoje specifičnosti, interese i prioritetna pitanja, bez dileme zajednički zadatak cijelog Zapadnog Balkana jeste jačanje vladavine prava, odlučna borba protiv organizovanog kriminala i korupcije, jačanje ekonomije i unaprjeđenje kvaliteta života građana u cilju dostizanja evropskih standarda i prevazilaženja posljedica ekonomske zaostalosti u odnosu na ostatak Evrope.

Većina zemalja Zapadnog Balkana, prevashodno mislim na ex YU okruženje, na težak se način uvjerila da je međusobna upućenost logična i neminovna i da bez sumnje, imamo jasan zajednički interes da očuvamo mir i stabilnost regiona.

Danas se zajedno sa svim zemljama regiona Zapadnog Balkana nalazimo u različitim fazama intenzivnog procesa evropskih integracija. Neki od naših susjeda su članovi Evropske unije,

neki su kao i mi zemlje kandidati, dok će ostale zemlje taj status, nadam se, ubrzo dobiti.

Povezivanje u jedinstveni evropski prostor doprinijeće upoznavanju i prihvatanju različitosti, uklanjanju barijera i straha od nepoznatog. Na nama je da na različite načine kroz infrastrukturnu osnovu i tehnološki ubrzane komunikacije, olakšamo taj proces. Ne smijemo zaboraviti značaj razmjene iskustava i saradnju u oblasti nauke i obrazovanja. To su ključni elementi Berlinskog procesa, koji je danas možda jedna od najsnažnijih veza zemalja regiona sa Evropskom unijom i najizvjesnija finansijska perspektiva za naše dalje povezivanje. Što se Crne Gore tiče, političke pretpostavke kao osnova za sve druge regionalne veze- očigledne su i nesporne.

Crna Gora je snažno privržena ideji o članstvu u Evropskoj uniji, čvrsto opredijeljena da istraje u reformskim aktivnostima, kako bi na kvalitetan način završila proces pristupnih pregovora i postala prva sljedeća članica Evropske unije. **Trenutnim pregovaračkim statusom i posvećenošću reformama, Crna Gora je najbolji promoter evropskih vrijednosti u regionu. Od ključne je važnosti zadržavanje „principa regate“, po kojem se napredak svake države mjeri na osnovu njenog individualnog učinka i sposobnosti da ispunji kriterijume za članstvo. Uprkos tome što Crna Gora jasno ističe svoj prioritet – a to je dostizanje evropskih standarda kroz jačanje reformskih procesa, a ne datum prijema u Evropsku uniju – naš stav je da princip regate održava motivisanost zemlje kandidata u ispunjavanju kriterijuma za članstvo, kao i slabljenje snaga koje promovišu evroskepticizam ili čak antievropske vrijednosti.**

Sa 28 od 33 otvorenih i 3 privremeno zatvorena pregovaračka poglavlja, Crna Gora korača značajno ispred drugih država kandidata. Akcentujem privremeno zatvoreno poglavlje 30 –

Zajednička vanjska politika, kojom se potvrđuje potpuna usklađenost Crne Gore sa zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom Evropske unije.

Spremno prihvatamo iskustva najbližeg okruženja koje pripada Evropskoj uniji – Hrvatske i Slovenije, a takođe smo spremni da svoja evroatlantska integraciona znanja podijelimo sa susjedima koji to od nas budu tražili.

Sa druge strane, na putu ka Evropskoj uniji - države Zapadnog Balkana moraju razumjeti izazove sa kojima se Unija suočava. **I pored svih nacionalnih turbulencija i drugih iskušenja, uvjeren sam da će se visoko na agendi Unije i dalje zadržati politika proširenja, koja je važna za kredibilitet Unije, kao i za dugoročnu stabilnost i prosperitet regiona Zapadnog Balkana, koji želi da se izmjesti sa evropske periferije. Potvrdu tome nalazimo i u nedavnom izlaganju predsjednika Evropske komisije Žan-Kloda Junkera o stanju Evropske unije, u kome je podvukao da Unija mora dati kredibilne perspektive proširenja zemljama Zapadnog Balkana, akcentujući potrebu sprovođenja strategije za uspješno članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji. Ohrabrujuće izlaganje vezano za proširenje Unije zemljama Zapadnog Balkana imao je i predsjednik Francuske Emanuel Makron, kroz perspektivu uvođenja evropskih standarda u naše okruženje.**

Dakle, nedavna izlaganja visokih zvaničnika Unije i lidera članica, ukazuju ne samo na mogućnost nego i potrebu proširenja Evropske unije zemljama Zapadnog Balkana. Na nama je da tu priliku iskoristimo, najprije kroz sprovođenje reformi i dostizanje evropskih standarda. Daljim pozitivnim iskoracima u reformama, Crna Gora je odlučna da zadrži status predvodnika među budućim članicama zajednice evropskih naroda.

Hvala!